

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดหมายเพื่อศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการคงสภาพระบบเก่าของโรงเรียนปอเนาะในเขต จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศึกษาเฉพาะกรณี กลุ่มโรงเรียนปอเนาะระบบเก่าที่อยู่ในเขตพื้นที่ของจังหวัดปัตตานี)

สำหรับวิธีการศึกษาจะเป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative) โดยการใช้แบบสอบถามและก็ได้ใช้วิธีการศึกษาวิจัยทางมานุษยวิทยาไปด้วย ในลักษณะของการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์แบบเชิงพรรณนาในการอธิบายสมมติฐาน ทั้งนี้เพื่อให้ได้มาซึ่งสาระและข้อเท็จจริง

2. กลุ่มตัวอย่างประชากรและการสุ่ม

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ได้มาจากการสุ่มแบบที่ใช้ความน่าจะเป็น (Probability Sampling) ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนปอเนาะระบบเก่า ในเขตพื้นที่อำเภอยะหริ่ง อำเภอยะรัง และอำเภอมายอ ในจังหวัดปัตตานี โดยแบ่งประชากรออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ คือ

1. กลุ่มผู้ปกครองที่ส่งบุตรเข้าเรียนในโรงเรียนปอเนาะระบบเก่า
2. กลุ่มผู้เรียนที่ศึกษาในโรงเรียนปอเนาะระบบเก่า
3. กลุ่มโต๊ะครูหรือเจ้าของโรงเรียนปอเนาะระบบเก่า

สำหรับประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย จำนวนประมาณ 300 คน คิดจากประชากรที่นับถือศาสนาอิสลาม ทั้งหมด 3,245,488 คน (ที่มา : คณะกรรมการไทยมุสลิมแก้ไขปัญหาไทยมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้) และสำหรับจำนวนโรงเรียนปอเนาะระบบเก่าในจังหวัดปัตตานีมี

ทั้งหมด 120 โรงเรียน ซึ่งจะใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนปอเนาะระบบเก่าประมาณ 8-9 โรงเรียน จากจำนวนโรงเรียนปอเนาะในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งหมด 251 โรงเรียน ส่วนโรงเรียนที่ทำการเรียนการสอนเฉพาะด้านศาสนามีทั้งสิ้น 206 โรงเรียน

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมาในรูปแบบสอบถามเป็นภาษาไทย และไม่ต้องใช้ล่ามในการสื่อสาร กับประชากรที่ศึกษาทั้งในการสัมภาษณ์และแบบสอบถาม เพราะประชากรในพื้นที่วิจัยดังกล่าวนั้นสามารถพูดภาษาไทยได้เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งผู้วิจัยจะจำกัดเฉพาะผู้ที่รู้ภาษาไทยและเข้าใจภาษาไทยได้ดีเท่านั้น เพื่อสะดวกในการศึกษาวิจัย การสัมภาษณ์ และแบบสอบถามที่ใช้ศึกษาวิจัยนั้นเป็นในลักษณะแบบเดียวกันและแตกต่างกันในบางส่วนของกลุ่มประชากรที่แยกเป็น 3 กลุ่ม โดยแบ่งออกเป็น 3 ชุด ดังนี้ คือ

ชุดที่ 1 แบบสอบถามสำหรับกลุ่มโต๊ะครูหรือเจ้าของโรงเรียนปอเนาะระบบเก่า ถึงปัจจัยที่มีผลต่อการทำให้โรงเรียนปอเนาะเก่าคงสภาพไว้ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน

ชุดที่ 2 แบบสอบถามสำหรับกลุ่มผู้ปกครองของเด็กไทยมุสลิม แบ่งออกเป็น 5 ส่วน

ชุดที่ 3 แบบสอบถามสำหรับกลุ่มผู้เรียนในโรงเรียนปอเนาะระบบเก่า แบ่งออกเป็น 5 ส่วน

ชุดที่ 1 แบบสอบถามสำหรับกลุ่มโต๊ะครูหรือเจ้าของโรงเรียนปอเนาะระบบเก่า แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ซึ่งได้แก่

ส่วนที่ 1 เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการทำให้โรงเรียนปอเนาะระบบเก่าคงสภาพไว้

ส่วนที่ 2 เกี่ยวกับระบบการศึกษาในเรื่องการเรียน – การสอนของโรงเรียนปอเนาะระบบเก่า

ส่วนที่ 3 เกี่ยวกับวิธีการเรียน – การสอนในระบบเก่า

สำหรับส่วนที่ 1 กับส่วนที่ 3 แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Likert Scale) โดยผู้วิจัยกำหนดคะแนน ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5
เห็นด้วย	4
ไม่แน่ใจ	3
ไม่เห็นด้วย	2
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1

สำหรับส่วนที่ 2 แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างข้อคำถามเป็นแบบมาตราการประมาณ (Rating Scale) โดยผู้วิจัยกำหนดคะแนนดังนี้

มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

ชุดที่ 2 แบบสอบถามสำหรับกลุ่มผู้ปกครองของเด็กไทยมุสลิมแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ซึ่งมีดังนี้

- ส่วนที่ 1 เกี่ยวกับความต้องการของกลุ่มผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนที่โรงเรียนปอเนาะ
- ส่วนที่ 2 เกี่ยวกับความเคร่งครัดในศาสนาของกลุ่มผู้ปกครอง
- ส่วนที่ 3 เกี่ยวกับความเคร่งครัดในศาสนาของกลุ่มผู้ปกครองในการปฏิบัติตามและละเว้นการปฏิบัติ
- ส่วนที่ 4 เกี่ยวกับระบบการศึกษาของโรงเรียนปอเนาะระบบเก่า
- ส่วนที่ 5 เกี่ยวกับวิธีการเรียนการสอนในระบบเก่า

สำหรับส่วนที่ 1 – 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการของกลุ่มผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนที่โรงเรียนปอเนาะ และลักษณะความเคร่งครัดในศาสนาของกลุ่มผู้ปกครอง โดยผู้วิจัยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะความเคร่งครัดในศาสนาของกลุ่มผู้ปกครองต่อการปฏิบัติตามและละเว้นปฏิบัติ โดยผู้วิจัยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

เป็นประจำ	4
บ่อยครั้ง	3
นาน ๆ ครั้ง	2
ไม่เคย	1

สำหรับส่วนที่ 4 นั้น แบบสอบถามเกี่ยวกับระบบการศึกษาของโรงเรียนปอเนาะระบบเก่า ข้อคำถามเป็นแบบมาตราการประมาณ (Rating Scale) โดยผู้วิจัยกำหนดคะแนน ดังนี้

มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับวิธีการเรียนการสอนในระบบเก่า ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Likert Scale) โดยผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้ คือ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5
เห็นด้วย	4
ไม่แน่ใจ	3
ไม่เห็นด้วย	2

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง 1

ชุดที่ 3 แบบสอบถามสำหรับกลุ่มผู้เรียนในโรงเรียนปอเนาะระบบเก่า แบ่งออกเป็น 4 ส่วนมีดังนี้

- ส่วนที่ 1 เกี่ยวกับระดับลักษณะความเคร่งครัดในศาสนาของกลุ่มผู้เรียน
- ส่วนที่ 2 เกี่ยวกับลักษณะความเคร่งครัดในศาสนาต่อการปฏิบัติตามและละเว้นการปฏิบัติตาม
- ส่วนที่ 3 เกี่ยวกับเป้าหมายของกลุ่มผู้เรียนที่มีความเคร่งครัดในศาสนาต่อการเข้าเรียนในโรงเรียนปอเนาะ
- ส่วนที่ 4 เกี่ยวกับระบบการศึกษาของโรงเรียนปอเนาะระบบเก่า
- ส่วนที่ 5 เกี่ยวกับวิธีการเรียนการสอนในระบบเก่า

สำหรับส่วนที่ 1 , ส่วนที่ 3 และส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับลักษณะความเคร่งครัดในศาสนา และเป้าหมายของกลุ่มผู้เรียนที่มีความเคร่งครัดในศาสนาต่อการเข้าเรียนที่โรงเรียนปอเนาะ และระบบการศึกษาของโรงเรียนปอเนาะ ได้สร้างข้อคำถามเป็นแบบมาตราการประมาณ (Rating Scale) ให้คะแนนดังนี้

มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับกลุ่มผู้เรียนที่มีความเคร่งครัดในศาสนาต่อการปฏิบัติและละเว้นการปฏิบัติ โดยผู้วิจัยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

เป็นประจำ	4
บ่อยครั้ง	3
นาน ๆ ครั้ง	2
ไม่เคย	1

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับวิธีการเรียน การสอนในระบบเก่า ผู้วิจัยได้สร้างข้อคำถามแบบประเมินค่า (Likert Scale) โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5
เห็นด้วย	4
ไม่แน่ใจ	3
ไม่เห็นด้วย	2
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1

4. การทดสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ

เครื่องมือที่นำไปใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบความสมบูรณ์ของเครื่องมือ หรือหาความตรง (Validity) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านสังคมวิทยา มานุษยวิทยา เพื่อตรวจหาเนื้อหา ภาษา ข้อความ และโครงสร้างแบบสอบถามแล้ว หลังจากนั้นได้นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขตามข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิไปใช้ในการศึกษามาวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างประชากรในเขตพื้นที่ของอำเภอยะหริ่ง อำเภอยะรัง และอำเภอมายอ ในจังหวัดปัตตานี ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียนปอเนาะระบบเก่า

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามที่ได้มีการพัฒนา ตรวจสอบ แก้ไข ความสมบูรณ์ในด้านความตรง (Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญทรงคุณวุฒิทางด้านสังคมวิทยา และมานุษยวิทยา นำไปแจกแบบสอบถามด้วยตนเองกับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ต้องการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เขตพื้นที่อำเภอยะหริ่ง , อำเภอยะรัง และอำเภอมายอ จังหวัดปัตตานี ประมาณ 300 คน ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียนปอเนาะระบบเก่า

โดยการใช้วิธีการสุ่มแบบความน่าจะเป็น (Probability Sampling) ซึ่งใช้ทั้งวิธีการแจกแบบสอบถาม และการสังเกตการณ์ , การสัมภาษณ์แบบเชิงพรรณนาในการอธิบายของสมมติฐาน เพื่อให้ได้มาซึ่งสาระและข้อเท็จจริงมากยิ่งขึ้น

สำหรับขั้นตอนในการเก็บข้อมูล มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยได้ไปขอพบกับโต๊ะครู หรือเจ้าของโรงเรียนปอเนาะระบบเก่าในเขตพื้นที่ผู้วิจัยศึกษา ประมาณ 8-9 โรงเรียน เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์แบบเชิงพรรณนาในการอธิบายของสมมติฐานจำนวน 10 คน ทำให้เกิดความสะดวกในการได้รับความร่วมมือจากกลุ่มประชากรที่ผู้วิจัยศึกษา โดยที่มีกลุ่มโต๊ะครูหรือเจ้าของโรงเรียนดังกล่าวเป็นตัวแกนกลางที่จะนำไปสู่กลุ่มนักเรียนและกลุ่มผู้ปกครองต่อไป

2. ผู้วิจัยใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการแจกแบบสอบถามและการสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์ในช่วงระหว่างเดือนธันวาคม 2542 – มีนาคม 2543

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล มีการชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ในการทำการวิจัยครั้งนี้ และอธิบายทำความเข้าใจกับข้อคำถามในแบบสอบถามกับกลุ่มประชากรทั้ง 3 กลุ่ม ที่ศึกษาวิจัยก่อนจะแจกแบบสอบถาม ซึ่งนอกจากนั้นแล้วผู้วิจัยจะขอความร่วมมือจากกลุ่มโต๊ะครู หรือเจ้าของโรงเรียนปอเนาะระบบเก่า ในการช่วยแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มนักเรียน และกลุ่มผู้ปกครองนักเรียน นอกจากนี้ก็มีการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและใช้วิธีการสัมภาษณ์ทางด้านมานุษยวิทยา ในการศึกษาหาข้อมูลวิจัยต่อกลุ่มตัวอย่างประชากรเหล่านั้นเพื่อจะได้ข้อเท็จจริงมากที่สุด

6. การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล

สำหรับข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามจะถูกนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS / PC (Statistical Package for the Social Science) ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งแบ่งออกเป็น 6 ส่วนดังนี้

- ส่วนที่ 1 ศึกษาว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่ทำให้โรงเรียนปอเนาะระบบเก่าในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้มีการคงสภาพไว้
- ส่วนที่ 2 ศึกษาถึงกลุ่มผู้ปกครองที่มีความต้องการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนปอเนาะระบบเก่าว่ามีจำนวนมากน้อยเพียงไร
- ส่วนที่ 3 ศึกษาเป้าหมายของกลุ่มผู้เรียนที่เข้ามาศึกษาในโรงเรียนปอเนาะระบบเก่าว่ามีเป้าหมายอะไร
- ส่วนที่ 4 ศึกษาถึงระบบการศึกษาในเรื่องการเรียนการสอนของโรงเรียนปอเนาะระบบเก่าว่าจะส่งผลทางด้านบวกหรือทางด้านลบมากน้อยเพียงไร

ส่วนที่ 5 ศึกษาถึงวิธีการเรียนการสอน ในรูปแบบเดิมของกลุ่มโรงเรียนปอเนาะระบบเก่าว่าจะส่งผลอย่างไรต่อส่วนรวมสำหรับชาวไทยมุสลิม จังหวัดชายแดนภาคใต้

ซึ่งสำหรับค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั้ง 5 ส่วนนั้น โดยใช้วิธีการหาค่าจำนวน (Frequency) หาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้

ส่วนที่ 6 พิสูจน์สมมติฐานในแต่ละข้อ ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ ดังต่อไปนี้ คือ วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการหาค่าจำนวน (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้

7. เกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูล

7.1 ด้านเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้มีผลต่อการคงสภาพระบบเก่าของโรงเรียนปอเนาะเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ (5 Likert Scale)

4.21-5.00	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3.41-4.20	เห็นด้วย
2.61-3.40	ไม่แน่ใจ
1.81-2.60	ไม่เห็นด้วย
1.00-1.80	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

7.2 ด้านเกี่ยวกับกลุ่มผู้ปกครองที่มีความเคร่งครัดในศาสนาของเด็กไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (5 Rating Scale)

4.21-5.00	มากที่สุด
3.41-4.20	มาก
2.61-3.40	ปานกลาง
1.81-2.60	น้อย
1.00-1.80	น้อยที่สุด

7.3 ด้านเกี่ยวกับกลุ่มผู้ปกครองที่มีความเคร่งครัดในศาสนาต่อการปฏิบัติตามและ
หลีกเลี่ยงปฏิบัติในข้อห้ามตามหลักการศาสนาอิสลามของเด็กไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้
(5 Rating Scale)

2.41-3.00	มากที่สุด
1.81-2.40	มาก
1.31-1.80	ปานกลาง
0.61-1.20	น้อย
0.00-0.60	น้อยที่สุด

7.4 ด้านเกี่ยวกับความต้องการของกลุ่มผู้ปกครองที่มีความเคร่งครัดในศาสนาของเด็ก
ไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (5 Rating Scale)

4.21-5.00	มากที่สุด
3.41-4.20	มาก
2.61-3.40	ปานกลาง
1.81-2.60	น้อย
1.00-1.80	น้อยที่สุด

7.5 ด้านเกี่ยวกับกลุ่มผู้เรียนที่มีความเคร่งครัดในศาสนาในโรงเรียนปอเนาะระบบเก่า
(5 Rating Scale)

4.21-5.00	มากที่สุด
3.41-4.20	มาก
2.61-3.40	ปานกลาง
1.81-2.60	น้อย
1.00-1.80	น้อยที่สุด

7.6 ด้านเกี่ยวกับกลุ่มผู้เรียนที่มีความเคร่งครัดในศาสนาต่อการปฏิบัติตามและหลีกเลี่ยง
ปฏิบัติในข้อห้ามตามหลักการศาสนาอิสลามในโรงเรียนปอเนาะระบบเก่า (5 Rating Scales)

2.41-3.00	มากที่สุด
1.81-2.40	มาก
1.31-1.80	ปานกลาง

0.61-1.20	น้อย
0.00-0.60	น้อยที่สุด

7.7 ด้านเกี่ยวกับเป้าหมายกลุ่มผู้เรียนที่มีความเคร่งครัดในศานาในโรงเรียนพอเหมาะระบบเก่า (5 Rating Scale)

4.21-5.00	มากที่สุด
3.41-4.20	มาก
2.61-3.40	ปานกลาง
1.81-2.60	น้อย
1.00-1.80	น้อยที่สุด

7.8 ด้านเกี่ยวกับระบบการศึกษาของโรงเรียนพอเหมาะระบบเก่า (5 Rating Scale)

4.21-5.00	มากที่สุด
3.41-4.20	มาก
2.61-3.40	ปานกลาง
1.81-2.60	น้อย
1.00-1.80	น้อยที่สุด

7.9 ด้านเกี่ยวกับวิธีการเรียนการสอนในหลักสูตรระบบเก่าของโรงเรียนพอเหมาะเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ (5 Likert Scale)

4.21-5.00	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3.41-4.20	เห็นด้วย
2.61-3.40	ไม่แน่ใจ
1.81-2.60	ไม่เห็นด้วย
1.00-1.80	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง